

Memorandum

Beantwoording vraag ANLb uit Commissie RGW

Onderwerp	Beantwoording vraag ANLb uit Commissie RGW
Datum	27-05-2025
Documentnummer	UTSP-522568655-27247
Van	Mirjam Sterk
Aan	Provinciale Staten, Dhr. Amos de Jong
Team	LVN

Geachte heer de Jong,

In de toenmalige Statencommissie Ruimte, Groen en Water (nu Statencommissie Landelijk Gebied, Water (Bodem) en Milieu) van 6 maart 2024 heeft u onderstaande vragen gesteld aan het college van Gedeputeerde Staten:

'Een derde vraag gaat over de doelmatigheid en effectiviteit van inzet van middelen. Want dat is ook hier belangrijk. De ratio agrarisch natuurbeheer per geïnvesteerd miljoen lijkt hiervoor een goede graadmeter. Namelijk per 1 miljoen subsidie aan agrarische collectieven weet Utrecht circa 1500 hectare agrarisch natuurbeheer te realiseren. Zuid-Holland weet voor 1 miljoen ruim 2600 hectare te realiseren en Noord-Holland bijna 2000, doet een eigen calculatie mij leren. Utrecht is met deze ratio dus derde van Nederland. Een vraag aan Gedeputeerde Staten wat de overwegingen kunnen zijn om wel, niet werk te maken van verdere optimalisatie. Volt roept het college ook op en vraagt hierbij om een toezegging om actief te gaan leren van Zuid en Noord-Holland en ernaar te streven om deze ratio significant te verhogen en Provinciale Staten hierover voor de zomer te informeren.'

Via dit memo wil ik uw vragen graag beantwoorden.

Het is begrijpelijk om provincies te willen vergelijken op het vlak van doelmatigheid en effectiviteit. De ratio gerealiseerd areaal met het ANLb per geïnvesteerd miljoen gaat echter voorbij aan de nuances binnen het ANLb en is daarom als graadmeter minder geschikt.

Het ANLb biedt de keuze uit meer dan 50 verschillende beheerpakketten, waarvan sommige dan weer uit meer dan 10 "sub-pakketten" kunnen bestaan. Voor elk van die sub-pakketten is een maximumtarief berekend wat de provincies mogen uitbetalen aan agrarische collectieven, gebaseerd op een component inkomstenderving en een component onkostenvergoeding. Uiteindelijk wordt de totaalsom die de provincie uitbetaalt aan de collectieven bepaald door de optelsom van het aantal hectares van elk subpakket maal het bijbehorende maximumtarief. Zo bedroeg de totaalsom voor Utrecht in 2022 ca. €7,5 miljoen.

De variatie in tarieven tussen de verschillende beheerpakketten is echter enorm groot. Sommige van de goedkoopste beheerpakketten hebben een tarief van nog geen 100 euro per hectare, terwijl enkele van de duurdere pakketten soms wel tienduizenden euro's per hectare kunnen kosten. De totaalsom per provincie is dus volledig afhankelijk van de verhouding van beheerpakketten die afgesloten zijn. En net daarin schuilt de crux als je als maat de hoeveelheid ANLb afzet tegen de geïnvesteerde middelen. Over het algemeen is bijvoorbeeld graslandbeheer veel goedkoper dan akkerbeheer of het beheer van landschapselementen. Dit

zorgt er voor dat provincies met relatief veel weidevogelbeheer, zoals Noord-Holland of Zuid-Holland, veel beter uit de verf lijken te komen dan provincies met veel akker- of landschapsbeheer, zoals Limburg, Drenthe of Gelderland. Dit terwijl graslandbeheer niet per se beter is dan akker- of landschapsbeheer. Het dient slechts andere doelen en doelsoorten.

Dit maakt het zeer lastig om een vergelijking te trekken op basis van deze getallen. De verdeling van beheerpakketten, en daarmee van middelen, hangt volledig af van de plaatselijke situatie: wat is de grondsoort, hoe zijn de abiotische omstandigheden, welke doelsoorten komen lokaal voor, etc. Eigenlijk is de hamvraag, wat voor type beheer past er in het lokale landschap? De verschillen tussen provincies kunnen daardoor groot zijn, maar dit zegt weinig over de kwaliteit, de resultaten en het doelbereik van het beheer. Goedkoper beheer is daarnaast niet per definitie beter dan duurder beheer. Integendeel zelfs: omdat duurder beheer vaak zorgt voor meer doelbereik richten wij ons beleid juist op het verzwaren van het beheer en zien we een "hogere hectareprijs" juist als een positieve ontwikkeling.

Utrecht is een gevarieerde provincie, en het ANLb-beheer weerspiegelt dit. Het grootste deel van ons ANLb-beheer, ruim 9.600 ha, bestaat uit graslandbeheer voor weidevogels. Hiervan is ruim 2.700 ha zwaar beheer en bijna 6.900 ha licht beheer bestaande uit legselbescherming. Verder is er bijna 2.200 ha beheer afgesloten in het leefgebied Dooradering voor beheer van landschapselementen, akkerbeheer, kievitbeheer of beheer voor andere doelsoorten. Ook is er ruim 1.000 ha agrarisch waterbeheer afgesloten, voornamelijk in en langs sloten, en wordt er bijna 2.000 ha voor klimaatdoelen beheerd. Hiermee heeft Utrecht één van de hoogste dekkingsgraden van ANLb-beheer in het landelijk gebied van alle provincies.

Uiteraard maken wij wel werk van verdere optimalisatie van het agrarisch natuurbeheer in Utrecht. Zoals de ecologische evaluatie van het ANLb (maart 2025) uitwijst, valt er nog veel te winnen op het gebied van uitbreiding en verzwaring van het beheer. Dit pakken we op in afstemming met betrokken partijen zoals agrarische collectieven, andere overheden, belangenorganisaties en onderzoeksinstanties. Deze optimalisatie hangt nauw samen met (landelijke) ontwikkelingen, bijvoorbeeld op het gebied van "de €500 miljoen" voor het agrarisch natuurbeheer en het bijbehorende beleid waar het Rijk mee gaat komen. Ook doen wij ons best om niet alleen van onze buurtprovincies, maar van de ervaringen van alle provincies op het gebied van ANLb te leren. Het ANLb is een landelijk stelsel waarvoor het Rijk systeemverantwoordelijke is. Het wordt echter in IPO-verband door de provincies uitgevoerd, waarvoor een breed scala aan overlegstructuren is georganiseerd. Wij zijn aangesloten bij verschillende overlegstructuren op het gebied van bijvoorbeeld ANLb in het algemeen, weidevogelbeheer of landschapsbeheer en nemen de lessen hieruit mee in het Utrechtse beleid.

Hoogachtend,

drs. W.R.C. (Mirjam) Sterk
gedeputeerde Transitie Landelijk Gebied, Natuur & Landbouw, Groen Groeit Mee, Europa